

P o v z e t e k

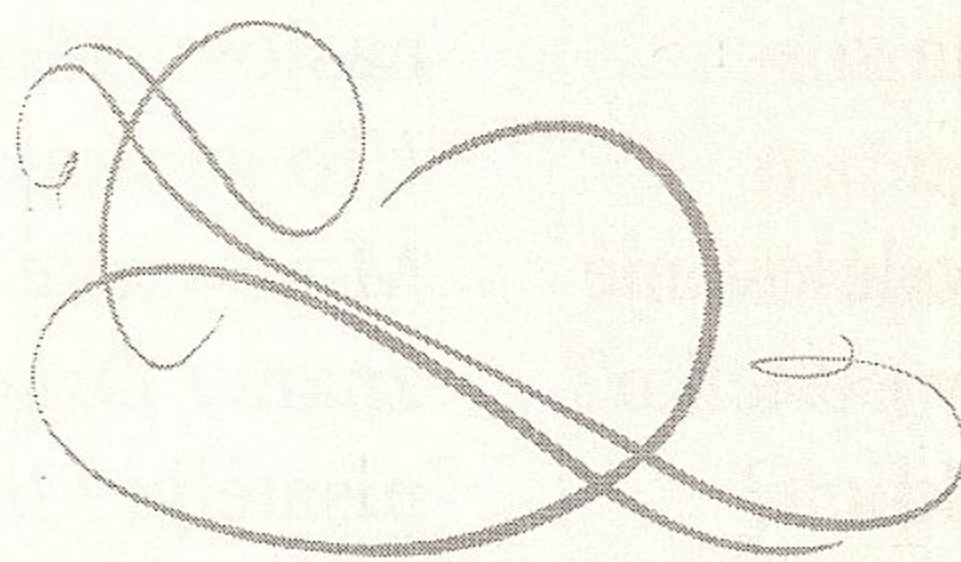
Nadarjeni učenci niso homogena skupina. Med njimi so velike razlike na intelektualnem, čustvenem in osebnostnem področju. Nadarjenost je lahko žarišče problemov mladostnika v odnosu in sprejemanju samega sebe, sovrstnikov in odraslih. Mnogi se težko vklaplajo v družino, med vrstnike. Tudi učni uspeh ni vedno v skladu z otrokovimi zmoglostmi in pričakovanji okolice.

Pri visoko nadarjenih in v obdobju adolescence zasledimo več tovrstnih težav. Velja pravilo: večja je nadarjenost, več svetovanja in vodenja rabi otrok. Svetovalno delo z nadarjenimi naj bo tudi del programa za delo z nadarjenimi učenci. Program naj zajema svetovanje za osebnostno-socialni razvoj, svetovanje za učno-izobraževalno področje in poklicno orientacijo.

A b s t r a c t

The gifted pupils are not a homogenous group. They vary to a great extent in intellectual, emotional and personal sense. Giftedness can become a young person's key problem in terms of the relationship with and acceptance of himself, his peers and the adults. Many of them find their position within the family and among peers very uneasy. The achievement at school does not always correspond the child's abilities neither the expectations from his environment.

More difficulties are expressed by highly gifted and talented in the period of adolescence. However, we can refer to a rule: The more a child is talented, the more counselling and guidance he needs. Therefore counselling should become an integral part of the programme for gifted children. It should consist of counselling for personal-social development, education and career guidance.

Tatjana Kroflič, Osnovna šola Polzela

Olga Hočevnar, Osnovna šola Polzela

N A D A R J E N O S T K O T I Z Z I V Z A V E Č J O K A K O V O S T D E L A

*Glejte na učence,
kot da že so, kar bi morali biti – tako jim
pomagate doseči vrh njihovih sposobnosti.
Goethe*

Osnovna šola Polzela je podeželska šola s 564 učenci. Znana je po plesni in turistični dejavnosti. Je osrednja šola računalniškega opismenjevanja za področje knjižnične vzgoje in vsako leto izpelje več državnih projektov. Je ena izmed 42 slovenskih šol, ki je začela devetletno izobraževanje v 1. in 7. razredu v šolskem letu 1999/2000, kar je prineslo novo kakovost v vzgojno-izobraževalno delo na šoli.

Pri svojem delu iščemo sodobne prijeme, se veliko

izobražujemo in se trudimo za dober stik s starši.

Naša vizija je ustvarjalna šola, v kateri je pomemben sleherni posameznik in njegov celostni razvoj.

Nadarjenim učencem že nekaj let namenimo več pozornosti. Ugotovili smo namreč, da je pouk preveč naravnani na povprečnega učenca. Veliko smo vlagali v učence s šibkejšimi sposobnostmi, odločno premalo smo storili za nadarjene učence. Zaradi pomanjkljivega znanja jih velikokrat sploh nismo odkrili.

Nadarjenosti smo se sistematično lotili v okviru dveletne razvojne naloge Nadarjenost kot izziv za večjo kakovost dela, ki smo jo zasnovali v sklopu državnega razvojnega projekta Spodbujanje razvoja nadarjenih učencev osnovne šole.

Pri odkrivanju in delu z nadarjenimi učenci izhajamo iz Renzullijevega trikotnega modela nadarjenosti. Renzulli in Reis (1985) trdita, da so za izjemne dosežke na specifičnih področjih aktivnosti nujne nadpovprečne sposobnosti, nadpovprečna ustvarjalnost in nekatere osebnostne lastnosti, zlasti zavzetost za opravljanje nalog, pogojena s specifično motivacijo.

Pri odkrivanju dajemo velik poudarek učiteljem – njihovemu celostnemu, kontinuiranemu opazovanju učencev.

V sklopu naloge smo razvili model odkrivanja nadarjenih učencev. Z njim smo postopoma, v treh korakih, odkrivali nadarjene učence 3. in 4. razreda.

Prvi korak je zajemal izobraževanje vseh učiteljev na šoli s področja nadarjenosti in njihovo pripravo na odkrivanje. To je bilo nujno, saj učitelji v svojem izobraževalnem procesu niso dobili veliko pedagoško-psihološkega znanja s tega področja in so bili pomanjkljivo pripravljene na to delo.

V drugem koraku so učitelji 3. in 4. razreda s pomočjo pripomočkov (kontrolnega seznama lastnosti in vedenja učencev, identifikacijskega lista, Renzullijeve ocenjevalne lestvice vedenjskih značilnosti) odkrivali nadarjene učence in jih nominirali kot nadarjene.

Tretji korak je zajemal identifikacijo nadarjenosti pri nominiranih učencih. Opravili smo jo s pomočjo dveh testov: testa sposobnosti (WISC) in testa ustvarjalnosti (Torrance). Predhodno smo pridobili pisna soglasja staršev. Po zaključenem postopku smo jih seznanili, ali je bil njihov otrok spoznan za nadarjenega.

Za nadarjene učence smo pripravili obogatitveni program dela. Izdelali smo ga skupaj v pedagoškem trikotniku – učitelji, starši in učenci. Učencem smo ponudili široke, odprte teme, znotraj katerih so izbirali vsebine, ki so jih zanimale. Program smo izvajali ob pouku v naslednjem šolskem letu. Ponudili smo ga vsem učencem 4. in 5. razredov, posebej pa smo spodbujali nadarjene učence.

Da bi zadovoljili kognitivno, afektivno-socialne in ustvarjalne potrebe nadarjenih učencev, je imel naš obogatitveni program naslednje cilje:

- obogatiti bazo znanja na različnih področjih;
- razvijati miselne sposobnosti (logično mišljenje, opazovanje, prostorsko predstavljalnost);
- razvijati ustvarjalnost (spodbujati učence k izražanju svojih zamisli, idej);
- navajati na samostojno učenje s pomočjo različnih virov znanja;
- spodbujati vedoželjnost, lastno aktivnost;
- razvijati samostojnost, odgovornost, spoštovanje dogovorov;
- razvijati kulturo medsebojnega komuniciranja in komuniciranja z odraslimi (učitelji, starši, sorodniki, zunanji sodelavci). Učenci so se učili

poslušati, izraziti svoje mnenje, navajali so se na samostojno nastopanje in predstavitev svojega dela.

Cilje programa smo uresničevali v treh oblikah dela z nadarjenimi:

- z ustvarjalnimi delavnicami,
- z obogatitveno bazo znanja in
- s projektnim delom.

Oblike so se med sabo prepletale in časovno izmenjevale.

V ustvarjalnih delavnicah smo razvijali likovno, literarno in prostorsko ustvarjalnost.

V okviru obogatitvene baze znanja smo spopolnjevali znanje z reševanjem nalog na različnih predmetnih področjih, ki so jih učenci sami izbrali. Učenci so naloge reševali individualno, tedensko, vse šolsko leto. Vsako sredo smo na skupnih srečanjih preverjali pridobljeno znanje v obliki pogovora ali kviza.

Projektno delo je zajemalo letoletno raziskovalno delo, ki se je končalo z zanimivimi raziskovalnimi nalogami.

Za starše nadarjenih učencev smo organizirali šolo za starše. V njej so imeli možnost izobraževati se in izmenjavati izkušnje. Zavedamo se pomembne, nenadomestljive vloge, ki jo imajo starši v vseh sestavinah in fazah razvoja nadarjenosti, zato je sodelovanje z njimi v takšni in podobnih oblikah nujno.

Oba programa smo skrbno spremljali in evalvirali. V ta namen smo uporabili različne lestvice in vprašalnike. Nekaj smo jih izbrskali iz literature, nekaj smo jih morali izdelati sami. Dragocen vir informacij so nam bili tudi številni pogovori z udeleženci, ki smo jih opravili načrtno ali povsem naključno.

Naše delo smo načrtovali in seveda evalvirali tudi v okviru krožka za kakovost. V krožku smo se dobivali razredniki 4. in 5. razredov, mentorica dela z nadarjenimi, psihologinja in občasno knjižničarka. Tedenska srečanja so nas vedno bolj združevala. Skupaj smo strokovno rasli in se veselili zadovoljnih obrazov učencev, ki so skupaj z nami uživali v dejavnostih, ki smo jih pripravili zanje. Prepričani smo, da je stalna oblika delovnih srečanj eden izmed pogojev za uspešno delo.

Odgovori, ki smo jih v vprašalnike o programu za nadarjene zapisali učitelji (mentorji), starši in učenci, so bili zelo pozitivni. Na podlagi le-teh lahko sklepamo, da smo v celoti sledili ciljem, ki smo si jih zastavili na začetku programa.

S programom nadaljujemo. Pri delu upoštevamo dragocene izkušnje in znanja, ki smo jih pridobili med izvajanjem razvojnega projekta.

LITERATURA

Bezić, T. et al. (2001). *Spodbujanje razvoja nadarjenih učencev osnovne šole 1998–2000*. Zavod RS za šolstvo, Ljubljana.